

Over de Godsnaam, het tetragram JHWH

De wens om de oorspronkelijke beleving zo goed mogelijk te benaderen leidde tot de keuze om de persoonlijke Godsnaam te gebruiken op dezelfde eerbiedige en vrijmoedige wijze als men gewend was in de tijd dat de Psalmen oorspronkelijk werden geschreven - dat is dus de alleroudste traditie!

Pas eeuwen later ging men het woord *adonáai* (of *elohiém*) gebruiken op de plaats waar in het Hebreeuws de Godsnaam, JHWH geschreven stond. Opmerkelijk: de Naam bleef zichtbaar en bleef zodoende ook bekend. Weer eeuwen later werd, een tweede stap, dit uitspraakvoorschrift in vertalingen echter *ook in geschrifte* doorgevoerd - in de Nederlandse vertalingen bv. schrijft men daar veelal HEERE of HEER. Dat was een fundamentele stap verder dan het eerste uitspraakvoorschrift! Maar juist daardoor verdween de eigenaam JHWH geheel uit beeld en nam de minder persoonlijke titel HEER de plaats daarvan in. En dat alles dus op grond van tradities die van een veel latere datum waren dan de oertekst. Waarmee de vraag zich aandient wat men wil volgen.

Voor deze vertaling woog het teruggaan tot de oorsprong zwaarder dan het volgen van de genoemde tradities, hoe respectabel die ook mogen zijn. Daarom lag het voor de hand om voor de geschreven tekst een Nederlandse transliteratie van de Naam te gebruiken.

De twee meest bekende/gebruikte transliteraties zijn 'Jahweh' en 'Jehovah'. Vroeger werd de weergave 'Jehovah' algemeen aanvaard, later kreeg 'Jahweh' meestal de voorkeur in de veronderstelling dat dat de oorspronkelijke uitspraak het best zou benaderen.

Toch is dat een stelling die niet zonder tegenspraak is. Bovendien dienden er zich uit de Psalmen zelf een aantal opmerkelijke argumenten aan, aanwijzingen uit de poëzie en de structuur van de Psalmen, die erop lijken te duiden dat de Godsnaam oorspronkelijk toch niet uit *twee*, maar juist uit *drie* lettergrepen heeft bestaan (de Verantwoording achter in de vertaling gaat dieper op deze aanwijzingen in, maar zie ook de [toelichting](#) op Psalm 80). Een interessante gedachte. Op grond van *die* overwegingen (en *niet* op grond van gewoonte) is er gekozen voor een transliteratie die eveneens uit drie lettergrepen bestaat, de al eeuwenlang bekende weergave 'Jehovah'. Let wel, daarmee is *niét* gezegd dat dat meteen ook de correcte *uitspraak* zou zijn.

En ook valt niet te ontkennen dat men vroeger vaak op verkeerde gronden meende dat Jehovah de juiste uitspraak zou zijn. Maar het wegvallen van dié argumenten zegt nog niets over de werkelijkheid. Naar mijn opvatting is 'Jehovah' wel de *transliteratie* die qua aantal lettergrepen het dichtst bij de oorsprong komt.

Let wel, deze keuze geldt de *geschreven* tekst! Het is aan de lezer om zelf te bepalen of men de Naam wil *uitspreken*, of dat men een andere voorkeur heeft.

Frans Croese

Voor het laatst bijgewerkt op 30 mei 2019